

Música de
GRALLES
al Vendrell

Les Gralles del Baix Penedès
Tocats de Canya
Grallers de la Torre
Ço del Botafoc

Auditori Pau Casals

Cicle de Tardor

Dissabte 14 • Octubre 2006
10 vespre

Música de **GRALLES** al Vendrell

Concert dedicat als Macaris:

Joan Domingo, *Macari*;
Albert Jané, *Carbassó*, i
Jaume Esteve, *Casalta*.

I també a Antoni Oller i Jaume Vallès,
i al record d'Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*,
que avui fa un any que ens va deixar.

Per què es dedica aquest concert als Macaris: Joan Domingo, *Macari*; Albert Jané, *Carbassó*, i Jaume Esteve, *Casalta*; a Antoni Oller i a Jaume Vallès, i al record d'Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*?

Només unes dades il·lustratives:

- Joan Domingo, *Macari*: del 1949 al 1985 toca la gralla amb Els Macaris i, posteriorment, amb la Colla dels Farts.
- Jaume Esteve, *Casalta*: del 1948 al 1949 toca el timbal amb Les Gralles del Baix Penedès, del 1949 al 1965 toca amb Els Macaris i, posteriorment, amb la Colla dels Farts.
- Albert Jané, *Carbassó*: del 1949 al 1951 i del 1965 al 1985 toca la gralla amb Els Macaris, i amb Els Astors i, posteriorment, amb la Colla dels Farts.
- Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*: del 1944 al 1947 i del 1970 al 1983 toca la gralla amb Les Gralles del Baix Penedès, amb la Colla del Vendrell i amb els Capblancs i, en l'últim temps, amb la Colla dels Farts.
- Antoni Oller: del 1953 al 1965 toca la gralla amb Els Macaris.
- Jaume Vallès: des del 1983 toca el timbal amb Les Gralles del Baix Penedès i, abans, va col·laborar amb Els Macaris.

Tots ells van començar a tocar a final dels anys quaranta i principi dels cinquanta del segle xx. Llevat del Ton de la Gralla, tots han format part o han col·laborat amb Els Macaris.

La xarxa de coincidències i de col·laboracions entre aquests músics, grallers i timbalers conforma la memòria viva de la tradició grallera del Vendrell i és el pòsit sobre el qual aquesta tradició es manté i creix dia a dia.

Salutació

El Vendrell és una vila que respira música per tots els racons i, en el seu vessant més tradicional, les gralles hi juguen un paper molt destacat.

Aquest concert és el primer resultat de l'estudi sobre la música de gralles del Vendrell realitzat per Jordi Quintana, un treball premiat en la IV Beca d'Investigació Jaume Ramon i Vidales el 2003. Per fer aquest estudi, l'autor va comptar amb la col·laboració de diversos grallers i músics del municipi, que el van ajudar a recuperar i a documentar peces musicals de gran valor històric.

A part de poder escoltar aquestes peces històriques, també se n'interpretaran d'altres que han estat compostes durant els darrers quinze anys per vendrellencs i vendrellenques i músics vinculats d'una manera o altra amb la nostra vila, algunes de les quals s'estrenaran en aquest concert.

Per tant, els grallers i timbalers als quals es dedica aquest concert podran comprovar que la música de gralles del Vendrell té el futur garantit. Els Macaris i els seus col·laboradors, Jaume Vallès i Antoni Oller, conformen la memòria viva de la tradició grallera del Vendrell. També s'ha volgut recordar la figura del Ton de la Gralla, que fa un any que ens va deixar. Tot i que fa uns anys ja se li va retre homenatge, seria injust no fer esment del mestre graller Jaume Vidal, *Carboner*, una persona que va treballar molt per la difusió de la música de gralla arreu de Catalunya.

Ara, el proper pas serà l'edició del llibre sobre l'estudi *Les gralles al Vendrell: músics i músiques*, per divulgar la gran riquesa del patrimoni musical tradicional de la nostra vila.

Helena Arribas Esteve
Alcaldessa del Vendrell

Presentació

El present concert, **Música de gralles al Vendrell**, té l'origen en l'estudi *Les gralles al Vendrell: músics i músiques*, realitzat gràcies a la IV Beca d'Investigació Jaume Ramon i Vidales, convocada per l'Ajuntament del Vendrell el 2003.

Aquest estudi, centrat en el fet musical de les gralles al Vendrell i del Vendrell, pretenia omplir el buit documental quant a repertori i recollir, recuperar i reinterpretar les peces musicals que, al llarg del temps, han format part del que podríem anomenar "les músiques de la vila".

A partir d'una contextualització històrica, instrumental i social de la gralla, el treball recull i unifica, de manera breu i esquemàtica, els grallers i els grups de grallers que hi ha hagut al Vendrell des de fa més de cent cinquanta anys. S'hi identifiquen, s'hi localitzen i s'hi estudien les principals peces de música tradicional o d'autor, les quals sovint estan lligades a cercaviles, a danses o a concerts, i que des del segle XIX s'han interpretat en diversos actes, festes i celebracions de la vila, com per Sant Antoni, la Festa Major, la Fira, el Pa Beneit, els actes litúrgics, els concerts, etc.

També amplia el repertori actual. No només recupera i reinterpreta peces perdudes, oblidades o arraconades, sinó que n'incorpora de noves, procedents de comarques veïnes i de la resta de Catalunya, i noves creacions originals.

Per això, les peces musicals que conformen aquest concert provenen de quatre àmbits diferenciats:

- Peces recollides i referenciades en documents de final del segle XIX i de principi del segle XX, algunes destinades a acompanyar balls populars.

Peces per a gralla compostes o arranjades per destacats grallers del Vendrell com Josep Mercader, *Astor*, o Jaume Vidal, *Carboner*.

- Peces que formaven part del repertori de destacats grallers o de grups de grallers de la vila, com Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*, Els Macaris (Albert Jané, *Carbassó*; Joan Domingo, *Macari*, i Jaume Esteve, *Casalta*) o Les Gralles del Baix Penedès (Jaume Vidal, *Carboner*; Joan Jané, *Merenguet*; Eduard Vericat; Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*, i Joan Vidal, *Tof*).
- Peces compostes els darrers quinze anys per vendrellencs i vendrellenques o per persones relacionades amb el municipi.

Volem que aquest concert sigui un tast de l'ample repertori de música de gralles al Vendrell i del Vendrell. És un repertori popular i d'autor que va del segle XIX al segle XXI i que manté la formació tradicional d'un o dos grallers amb timbaler, l'amplia a tres gralles introduint-ne de quatre o cinc claus o bé gralles baixes, hi incorpora el grall o el diversifica amb mitges cobles i cobles de tres quartans i, si s'escau, cobles de ministrers.

Les Gralles del Baix Penedès

(tercera època)

Pericó del Vendrell, ball de bastons,
popular del Vendrell | (arr. Ço del Botafoc).

El cochero tirolés, Michel,
1940 aprox. | (arr. Josep Mercader, Astor, i Adrià Grandia).

Jocs d'infants, Anna Ibarz | 2001.

Rèquiem, Carlota Baldrís | 1992 | (estrena).

Grallers: Ferran Aluja, Judit Barreiro,
Ariadna Caballero, Anna Carnicer, Mireia Contreras,
Adrià Grandia, Aleix Núñez, Mireia Núñez
i Roger Serra.

Timbalers: Òscar Nin i Jaume Vallès

Les Gralles del Baix Penedès

(segona època o juràsics)

Toc d'Ofertori, Josep Mercader, Astor,
s/d¹ | (arr. Adrià Grandia).

Al Uruguay, xarleston, Àngel Ortiz de Villajos, 1925
aprox. | (arr. Jaume Vidal).

L'avi Tof, vals jota, Jaume Vidal, *Carboner*, 1980.

Americana, Pere Olivé, *Feliu* | s/d | (arr. Els Macaris).

Grallers: Carles Bo; Èdgar Ferré; Adrià Grandia;
Carles Guasch; Gerard Guinovart, *Guino*; Jordi López;
Pere Marcé; Rosa Maria Marcé; Josep Joan Pellejà,
Pelle, i Miquel Rovira

Timbalers: Òscar Nin i Jaume Vallès

Tocats de Canya

Ball de Bastons del Vendrell 115,
popular del Vendrell | (arr. Ço del Botafoc).

El Ton i el Vallès, Joaquim Miracle | 1995.

El patatxeps, ball de bastons, Montse Meneses,
2005 | (estrena).

Salseta pikant, Jordi López | 2004 | (estrena).

Grallers: Pere Esteban, Joan Figueras, Felip Nin
i Jesús Trayner

Timbaler: Àngel Aunió

¹ s/d: sense data

Programa

Grallers de la Torre

Toc de Processó, Els Gonsers,
1927 aprox. | Sant Jaume dels Domenys.

Cabecita sevillana, pasdoble, Josep Mercader, Astor,
s/d.

Azucena, havanera, Josep Mercader, Astor | s/d.

La baluerna, pasdoble a l'antiga, Adrià Grandia,
2005 | (estrena).

| Grallers: Raül Flores, Adrià Grandia i David Morlà
| Timbaler: Jordi Rovira

Ço del Botafoc

Ball de Bastons del Vendrell 112,
popular del Vendrell | (arr. Ço del Botafoc).

Ball de Faixes,
popular de les Peces i del Vendrell | (arr. Ço del Botafoc).

La Massamorra o Putxeu, putxeu, putxí,
ball de bastons, Jordi Quintana | 2002.

El Vendrell de Festa Major, masurca, Albert Solé,
2004 | (estrena).

| Flabiols, tamborí i tabal: Jordi Inglès, Bero;
Jordi Quintana i Roger Serra
| Sac de gemecs: Èdgar Ferré
| Tarotes: Adrià Grandia i Jordi Navarro

Comentari de les peces

Pericó del Vendrell

J. Pujol i J. Amades, al seu *Diccionari de la dansa, dels entremesos i dels instruments de música i sonadors* (Barcelona, 1936), diuen que el pericó és “el ball de bastons més viril i valent que coneixem a Catalunya”, i que, entre altres localitats, és propi del Vendrell. A més, n'adjunten la lletra:

“No tens amo, Pericó,
no tens amo, no tens amo,
no tens amo, Pericó,
no tens amo ni tu ni jo”.

Als microfilms de l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya* (OCPC), a la carpeta C-106, camisa 3, hi ha una partitura numerada amb els números 51 i 36, amb les indicacions “*Vendrell-Vilafranca. El Pericó (ball de bastons)*”, que va ser recollida en la trobada que J. Tomàs i J. Amades van tenir a Vilafranca amb la colla de grallers Els Romees del Vendrell el 30 d'octubre 1927. Contrastant la partitura esmentada amb el text de Pujol i Amades, es constata un encaix gairebé perfecte entre tots dos, fet que ens fa afirmar que són la lletra i la música del ball de bastons *Pericó del Vendrell*.

La versió que interpreten Les Gralles del Baix Penedès és per a gralles, a dues veus i l'ha arranjat el Ço del Botafoc.

El cochero tirolés

Michel, 1940 aprox.

Peça composta per Michel els anys quaranta del segle xx, que formava part de la banda sonora de la pel·lícula *El cochero tirolés*. Aquesta peça pertanyia al repertori de Josep Mercader, *Astor*.

La versió que interpreten Les Gralles del Baix Penedès és per a gralles a tres veus i l'han arranjat Josep Mercader, *Astor*, i Adrià Grandia.

Jocs d'infants

Anna Ibarz, 2001

És una peça per a gralles, molt alegre, en la qual ressalten el contrast i el diàleg entre les dues veus.

Rèquiem

Carlota Baldrís, 1992 (estrena)

És una peça per a gralles, a tres veus, tranquil·la i seriosa, escrita en la menor, que recull la tradició de la música religiosa popular afegint-hi alguns tocs de classicisme, en la qual destaquen les modulacions, contracants i anticipacions, així com un interessant joc de dissonàncies.

Toc d'Ofertori o Toc d'Ofertori de l'Astor

Josep Mercader, *Astor*, s/d

Si bé el *Toc d'Ofertori* que actualment es toca al Vendrell és el compost per Jaume Vidal, *Carboner*, al voltant de 1945, a la nostra localitat i en contrades properes s'interpretaven tres ofertoris més que, com el del Carboner, es basen en les fonts més clàssiques dels ofertoris populars i estan compostos per a ser interpretats amb gralles a dintre de les esglésies: el *Toc d'Ofertori* dels Gonsers de Sant Jaume dels Domenys, que J. Tomàs i J. Amades van recollir el 23 d'octubre de 1927; *L'Ofertori* que J. Tomàs i J. Amades van recollir dels Romees el 27 d'octubre de 1927, i que podem considerar *l'Ofertori del Vendrell* d'aquella època; i el *Toc d'Ofertori de l'Astor*.

Aquest *Toc d'Ofertori* el va compondre Josep Mercader, *Astor*, a la meitat del segle passat i quan aquest es va morir el va continuar tocant Albert Jané, *Carbassó*. El 26 de maig de 1988, Xavier Orriols i Xavier Bayer van fer un enregistrament de recerca musical als Macaris (Albert Jané, *Carbassó*; Joan Domingo, *Macari*, i Jaume Esteve, *Casalta*), en el qual es va enregistrar el *Toc d'Ofertori de l'Astor*, en una interpretació d'Albert Jané, *Carbassó*, entre altres peces.

La versió que interpreten Les Gralles del Baix Penedès està arranjada per Adrià Grandia.

Al Uruguay

Ángel Ortiz de Villajos, 1925 aprox.

Ángel Ortiz de Villajos (1898-1952) va ser violinista i un compositor molt polifacètic. Se li coneixen més de 1.500 peces, que recullen uns cinquanta gèneres musicals diferents. Va ser qui va introduir el xarleston a l'Estat espa-

nyol, i en va compondre més de trenta, entre els quals cal destacar *Madre, cómprame un negro* i *Al Uruguay*, aquest darrer compost al voltant de 1925.

Aquesta peça pertany al repertori de Les Gralles del Baix Penedès i va ser arranjada per Jaume Vidal, *Carboner*.

L'avi Tof

Jaume Vidal, *Carboner*, 1980

Vals jota compost per Jaume Vidal, *Carboner*, el 1980, que va dedicar al timbaler Joan Vidal, *Tof*, i a la seva esposa Montserrat Mercadé.

Americana o Americana dels Feliu

Pere Olivé, *Feliu*, s/d

A l'enregistrament de recerca musical que el 1988 es va fer als Macaris, aquests també van interpretar una americana (havanera), composta per Pere Olivé, *Feliu*, que solien tocar els Feliu, i que Els Macaris, que se'n consideraven successors, l'havien après amb aquests.

Pere Olivé, *Feliu* (1869-1945), va començar a tocar la gralla cap al 1890, fundant la colla dels Feliu, que no deixà fins al 1941. Mentre treballava a la vinya, s'inventava les peces, les memoritzava i després anava a veure Carles Mañé, *Arlà*, les hi cantava i aquest les transcrivia al pentagrama. Sovint el nom que els posava tenia relació amb el que feia mentre se les inventava, com per exemple la peça *Plegant olives*.

Aquesta americana ha pertangut al repertori dels Feliu, al dels Macaris i, actualment, al de Les Gralles del Baix Penedès.

Ball de Bastons del Vendrell 115

El *Ball de Bastons del Vendrell 115* forma part dels “6 balls de bastons [...]”. Procedents del Vendrell” inclosos a la camisa 3 de la carpeta B-140, i a la camisa 7 de la carpeta C-106 dels microfilms de l’OCPC. Tenen numeració a l’angle superior dret del 79 al 84, i al superior esquerre més recent, del 111 al 116. Aquests i altres materials van ser recollits en les trobades que J. Tomàs i J. Amades van tenir els dies 30 d’octubre de 1927 i 29 de gener de 1928, al Vendrell i a Vilafranca, amb la colla de grallers Els Romees del Vendrell.

És un ball que està format per dues frases de vuit compassos cadascuna, com és tradicional en els balls de bastons, però amb la particularitat que cada frase està en una tonalitat diferent (sol major i do major). El nom de *Ball de Bastons del Vendrell 115* li ve del número d’ordre. Aquest ball de bastons ha estat recuperat i ballat a la Festa Major del 2006.

La versió que interpreta el grup de grallers Tocats de Canya està arranjada pel Ço del Botafoc.

El Ton i el Vallès

Joaquim Miracle, 1995

Aquesta peça per a gralles, a dues veus, va ser composta per Joaquim Miracle el 1995, per encàrrec del grup de grallers Tocats de Canya, i està dedicada al graller Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*, i al timbaler Jaume Vallès. Es va estrenar al Vendrell el juliol de 1996, en el tradicional concert que aquest grup fa per la Festa Major a la plaça de les Garrofes.

El patatxeps

Montse Meneses, 2005 (estrena)

Ball de bastons per a gralles, a dues veus, format per dues frases molt alegres i ritmades.

Salseta pikant

Jordi López, 2004 (estrena)

Divertida i animada peça amb ritme de salsa, per a gralles, a dues veus, que uneix la tradició dels balls de gralla amb els ritmes caribenys i en la qual destaca el joc de síncopes.

Toc de Processó

Els Gonsers, s/d

J. Tomàs i J. Amades, en un viatge que el 23 d'octubre de 1927 van fer a Sant Jaume dels Domenys per entrevistar-se amb la colla de grallers Els Gonsers, van recollir, entre altres peces, aquest *Toc de Processó*.

Segons Adrià Grandia, el toc de processó és, juntament amb les matinades i els ofertoris, una de les músiques amb un aire més antic i, al mateix temps, amb una funcionalitat clara dins el repertori tradicional de les gralles. És sabut que interpretant aquestes peces és quan es forja el so d'un grup, el timbre col·lectiu. El *Toc de Processó* dels Gonsers, contràriament al toc que ens ha arribat avui, que va ser arranjat per Jaume Vidal, *Carboner*, manté un diàleg intern entre la melodia i l'acompanyament rítmic i harmònic, realitzat per la gralla baixa i el timbal, els quals van retardant i tornant al temps inicial del toc. Diríem, doncs, a mode de conclusió, que el *Toc de Processó* dels Gonsers manté una interessant originalitat davant la simplificació de l'actual.

Cabecita sevillana

Josep Mercader, *Astor*, s/d

Pasdoble atribuït a Josep Mercader, *Astor*, que formava part del seu repertori i que recull els trets característics d'aquest ball: la lleugeresa, el ritme alegre i els tocs castissos.

Com diu Adrià Grandia, de Josep Mercader, *Astor* o *Gepet Astor* (1886-1964), en sabem força coses. Va aprendre solfeig de ben jove; cap al 1900 començà a tocar la gralla i va esdevenir un gran melòman i un gran amant d'aquest instrument. El 1928 fundà la seva pròpia colla, Els Astors, que durà fins al 1962.

Hi ha moltes anècdotes relacionades amb ell i amb el fet graller que mostren fins a quin punt la vida de l'Astor és una vida lligada a l'instrument: la seva tenacitat a l'hora dels assaigs del grup, repetint els passatges difícils, les nits passades sota un llum de carbur component i arrançant peces per al seu quartet de gralles, les cartes als procuradors de les festes negociant les condicions de les actuacions... Però el que no sabem amb claredat és si les còpies de les partitures manuscrites, i fins i tot signades pel mateix Josep Mercader, que tenim gràcies a Jesús Trayner, són composicions seves o bé arranjaments d'altres autors.

Azucena

Josep Mercader, *Astor*, s/d

És una havanera melodiosa i malenconiosa, atribuïda a Josep Mercader, *Astor*, en la qual utilitza tots els elements fonamentals del seu discurs graller, una melodia clara i un ritme marcat, contra un baix amb simplicitat formal i harmònica.

La baluerna

Adrià Grandia, 2005 (estrena)

Pasdoble a l'antiga per a gralles, a tres veus, escrit en si bemoll, que a partir d'una entrada majestuosa sorprèn amb diversos tocs castissos i evoca els moviments d'una mitja verònica.

Està dedicada a Josep Mercader, *Astor*.

Ball de Bastons del Vendrell 112

El *Ball de Bastons del Vendrell 112*, com el 115, forma part dels "6 balls de bastons [...]. Procedents del Vendrell", inclosos a les carpetes B-140 i C-106 de l'OCPC i va ser recollit en les trobades de J. Tomàs i J. Amades amb Els Romees del Vendrell els dies 30 d'octubre de 1927 i 29 de gener de 1928.

És un ball que està format per tres frases musicals de vuit compassos cadascuna, amb l'estructura ABCA. El nom de *Ball de Bastons del Vendrell 112* li ve del número d'ordre. Aquest ball de bastons va ser recuperat pel Ço del Botafoc el dia 27 d'agost de 2003, en el marc del quinzè aniversari de Música a la Vila.

La versió que interpreta el Ço del Botafoc és per a cobla de tres quartans (flabiol i tamborí, tarota o xirimia i sac de gemecs) i està arranjada per ells mateixos.

Ball de Faixes

J. Tomàs i J. Amades, en la trobada que el dia 29 de gener de 1928 van tenir amb Els Romees, van recollir d'aquests un *Ball de Faixes del Vendrell*. Per altra banda, F. Pujol i J. Amades, al llibre *Cançoner Popular de Catalunya. Volum I. Diccionari de la dansa, dels entremesos i dels instruments de música i sonadors*, editat a Barcelona el 1936, diuen del Ball de Faixes que «en vàries viles del Penedès era costum tradicional que anessin a la processó tots els balls... [...] A les Peces ha estat ballat fins molt més ençà, però més per Carnestoltes que per la Festa Major».

No és del tot clar si existia un Ball de Faixes propi del Vendrell, o si els grallers del Vendrell el tocaven en actes de la localitat, ja que eren ells els que actuaven a les Peces. Sigui com sigui, el fet que tant Els Romees, com Amades i Tomàs l'anomenin i el registrin com a *Ball de Faixes del Vendrell* és suficient.

Aquesta és una peca de cinc frases, tres de ràpides i alegres, i dues de més lentes i majestuosos que s'intercalen amb repeticions. La primera frase té moltes coincidències amb el *Ball de la Bandera* de les Peces, amb la coda de la *Moixiganga* de Sitges i amb el *Ball de Gitanes del Vendrell* que fa uns cent anys Antoni Insenser va recollir a la vila. Aquesta peça va ser recuperada pel Ço del Botafoc el dia 27 d'agost de 2003, en el marc del quinzè aniversari de Música a la Vila. La versió que interpreta el Ço del Botafoc és per a cobla de tres quartans i està arranjada per ells mateixos, i ha tingut en compte la memòria de Jordi Inglès, *Bero*, i de Josep Joan Pellejà, *Pelle*, que l'havien tocat a les Peces amb Jaume Vidal i Vidal, *Carboner*.

La Massamorra o Putxeu, putxeu, putxí

Jordi Quintana, 2002

Ball de bastons que uneix l'estil i els ritmes propis de la música tradicional catalana amb ritmes andins. El diàleg i la superposició de ritmes i sons de les dues cultures és una mostra del que s'anomena música intercultural.

Aquesta peça va guanyar el segon premi en la categoria de gralla en el Primer Concurs de Música per a Ball de Bastons organitzat per la Coordinadora de Ball de Bastons de Catalunya el 2002. Es va estrenar a Agramunt l'1 de setembre de 2002.

Tot i que la versió original de la peça és per a gralles, a dues veus, la versió que interpreta el Ço del Botafoc és per a cobla de tres quartans.

El Vendrell de Festa Major

Albert Solé, 2004 (estrena)

Alegre masurca per a gralles, a dues veus, que evoca el bullici, l'alegria i les cadències pròpies d'una Festa Major.

Tot i que la versió original de la peça és per a gralles, a dues veus, la versió que interpreta el Ço del Botafoc és per a cobla de tres quartans i està arranjada per ells mateixos.

Sobre els grups

Les Gralles del Baix Penedès

No és gaire agosarat dir que la formació actual de Les Gralles del Baix Penedès és la de la tercera època, tenint en compte que l'embrió de Les Gralles de Baix Penedès o de Les Gralles del Baix Penedès de l'època zero la trobem en l'anomenada Colla del Carboner, que va funcionar entre el 1944 i el 1949, i que va estar formada per Jaume Vidal, *Carboner*; Anton Mañé, *Ton de la Gralla*; Josep Sonet, *Peces*, i Jaume Esteve, *Casalta*.

La primera època de Les Gralles del Baix Penedès comprendria des de la creació del grup a càrrec de Jaume Vidal, *Carboner*, el 1970, fins al 1980. Els membres del grup d'aquella època eren Jaume Vidal, *Carboner*; Joan Jané, *Merenguet*; Eduard Vericat; Anton Mañé, *Ton de la Gralla*, i Joan Vidal, *Tof*, tot i que el 1976 s'hi va incorporar Jordi Inglès, *Bero*.

La segona època va començar el 1980 quan Jaume Vidal, *Carboner*, va proposar a Josep Joan Pellejà, *Pelle*; a Gerard Guinovart, *Guino*; a Carles Guasch; a Miquel Rovira; a Carles Bo, i a Joan Manyer formar part de Les Gralles del Baix Penedès. Al llarg dels anys vuitanta s'hi van anar incorporant diversos grallers i timbalers, entre els quals cal destacar Pere Marcé; Joan Ramon Ivern, *JR*; Jordi López; Rafael Claramunt; Anna Nin; Rosa Maria Marcé; Gerard Ramon; Eduard Miravall; Montse Meneses i Jaume Vallès. Els grallers i gralleres d'aquesta segona època s'autoanomenen *reserva activa* o *juràsics*.

La tercera època acull els grallers i gralleres que es van anar afegint a Les Gralles del Baix Penedès a partir del 1990 i que ja no van tenir de mestre Jaume Vidal, *Carboner*, com M. José Barreiro, Èdgar Ferré, Roger Serra, Ferran Aluja i altres de més joves.

Tocats de Canya

Al 1998, els Grallers dels Gegants i Nans del Vendrell van crear el grup Tocats de Canya, per diferenciar la seva feina com a acompanyants dels Gegants i dels Nans de la de grallers de cercaviles, concerts, d'acompanyament d'altres balls, etc.

El grup s'estrenà durant la Festa Major de 1998 amb un concert a la plaça de les Garrofes que, actualment, s'ha consolidat com un acte de Festa Major.

Els seus membres fundadors són Àngel Aunión; Pere Esteban; Joan Figueras, *Jan Rata*; Anna Ibarz; Felip Nin, i Jesús Trayner i, darre-rament, s'hi han incorporat Roger Caballero i Albert Esteban.

Consideren que els seus mestres són Antoni Mañé, *Ton de la Gralla*; Jordi Salvadó, i Les Gralles del Baix Penedès.

Grallers de la Torre

La primera formació dels Grallers de la Torre es crea l'any 1976 a Torredembarra a redós de la colla castellera Nois de la Torre i impulsada pel graller Eduard Vericat. Des d'aleshores, l'única formació estable de grallers que ha tingut Torredembarra ha conservat el nom de Grallers de la Torre.

Des de l'any 1992 fins al 2005 el grup el formen dues gralles i un timbal. Actualment, s'ha adoptat la formació clàssica de gralles dolces —molt popular a final del segle XIX—, i conformen el grup dues gralles dolces, una gralla baixa i un timbal.

Els Grallers de la Torre es dediquen a actuar tant en solitari com en l'acompanyament de ballets populars, bestiari, processons, etc.

Els membres del grup també es dediquen a la recerca, difusió i docència de la música de gralles. Com a fruit d'això, cal destacar la recent recuperació i difusió del repertori per a gralla del graller vendrellenc Josep Mercadé, *Astor*, de qui han recuperat força partitures que avui dia conformen part del repertori de ball i de concert del grup. Aquest es complementa amb peces del repertori d'altres colles antigues de gralles com la dels Bastarons de Vila-rodona i la de compositors vuitcentistes com Francesc Toldrà, Feliu Monné o Ramon Roig, a més de composicions actuals.

Actualment, el grup el formen David Morlà (gralla primera), Raül Flores (gralla segona), Adrià Grandia (gralla baixa) i Jordi Rovira i Daniel Cañellas (timbals).

Ço del Botafoc

A partir de la incorporació de flabiols al Ball de Pastorets per la Fira de Santa Teresa del Vendrell de 1996, i de sacs de gemecs al Ball de Cercolets a la Fira de 2001, es va començar a formar un grup de música tradicional, al qual s'hi afegí una tarota o xirimia i un altre flabiol. Així, es configurà una cobla de tres quartans.

Sense ser encara un grup consolidat ni tenir nom, aquest grup comença les primeres actuacions el mateix 2001, acompanyant el Cor Joves Veus en una cantada de nades pels carrers de la vila.

El 2002 comencen la participació en la Rifa del porc del dia de Sant Antoni i incorporen una viola de roda.

A l'abril de 2002, amb motiu de la proclamació del Vendrell com a Ciutat Pubilla de la Sardana, actuen per primera vegada sota el nom de Ço del Botafoc, i al mes d'agost fan el seu primer concert al 14è Música a la Vila del Vendrell.

A partir de 2003, comencen a diversificar-ne el repertori, complementant la música tradicional i popular amb la música antiga. Cal destacar la interpretació del *Llibre Vermell de Montserrat*, conjuntament amb el Cor-Orfeó Parroquial del Vendrell.

Els seus membres són Èdgar Ferré; Adrià Grandia; Jordi Inglès, *Bero*; Jordi Navarro; Jordi Quintana i Roger Serra, i sovint hi col·labora Jordi Bassó.

Textos: Jordi Quintana Albalat

AJUNTAMENT
DEL VENDRELL

elvendrelli.lamúsica

AUDITORI
PAU CASALS